

PŘED VSTUPEM DO ZASLÍBENÉ ZEM?

Převod materiálu

Jan Jun

Pořadí v lekci

31

Žalmy 1:1 Blaze muži, který se neřídí radami svévolníků, který nestojí na cestě hříšných, který neseďává s posmívací, nýbrž si oblíbil Hospodina v zákon, nad jeho zákonem rozjímá ve dne i v noci.

Liturgické čtení: Joz 1,1-6

klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

-Boží řeč k Jozuovi(Joz 1,1-9): Jozue se stává pokračovatelem a dokonavatelem úkolu, kterým byl na počátku CESTY pověřen Mojžíš. Proto slyší i stejná Boží zaslíbení a ujištění:*BUDU S TEBOU* (v. 5; srv. Ex 3,12; Dt 31,7-8). Toto ujištění o Boží věrnosti se má stát povoláním zdrojem odvahy plnit uložené poslání i odpovídné věrnosti Božím ustanovením, Zákonu.

"Jako jsou v knihách Zákona zakotveny všechny řády pro život Izraele, tak v knize Jozue ustanovení o osídlení Zaslíbené země. Nemělo být náhodné, kde který kmen sídlí a kudy probíhají hranice s jeho sousedy. Každý rod a každý kmen má mít své svěřenství jako od Boha předikované a svěřené. Na něm má pracovat a přijímat slíbené dary Hospodinova požehnání. Mojžíš byl lidským zjevovatelem zákonů platných pro všechny řasy, Jozue zákon o osídlení země." (M. Mrázek - Jozue, str. 1, samizdat)

-Jozue je název této biblické knihy i její ústřední postavy. Jméno je zároveň vyznáním:*Hospodin je spása*.

-zvůdové jsou poslání, aby potají prošli zaslíbenou zem a především Jericho. Nemáme však před sebou historickou zprávu reportéra, ale vyznání pozdějšího vypravěče, který chce povzbudit Izrael v období jeho nového formování. Řeč vyprávěcí tedy prozrazuje, že obsazování země neprobíhalo jako jednorázová záležitost a jako nelítostná svatá válka. V případě některých nepřátel jde spíše o ideové vítězství než o historický popis boje. Kenaanské náboženství a kultura stály v cestě izraelskému společenství - a Jericho je symbolem zdánlivé nadřazenosti a pevnosti kenaanského náboženství i vojenské moci a kulturní převahy.

-Rachab: narodil od zvěď, kteří zůstávají nejmenovaní, má Rachab jméno (R.-*Nadutá* nebo také*Obzvlášť otevřená*). Už tím je naznačeno, že se máme soustředit na její jednání.

Ve vyprávění se překrývají dvě vrstvy - slyšíme příběh o "vykřívené ženě", která ukryje izraelské vyzvědače a lstí jim umožní útek. Zároveň je ovšem zřejmé, že šlo o kněžku náboženského kultu plodnosti, k níž muž patřil i rituály spojené se sexuálními úkony. Jako kněžka má poměrně velkou autoritu. Z tohoto pohledu pochopíme, proč se královi poslové spokojí s její odpovědí - je vlastně "vštbou" o tom, kde vyzvědače hledat. Napětí mezi "stavovskou", náboženskou a národnostní příslušností Rachab a jejím jednáním v tomto případě dostává ještě vyhraněnější podobu.

Z vyprávění je slyšet "výsměch víry" adresovaný všem, kdo by chtěli brát osudové vážně kenaanskou kulturní-politickou skutečnost i kenaanské náboženství.

-význam řinu Rachab - Rachab se svou řečí - vyznáním Hospodina - cele rozešla s jeriškými božstvy i s vlastním lidem (jehož byla "ideologickou" představitelkou!). Její vyznání nese ovšem rysy skutečné víry: **uslyšela** o Hospodinových skutcích v Egyptě i na pouti do zaslíbené země - **apoznala**, že budoucnost patří Hospodinu, nikoli pohanství.

Její slova (v. 9-11) zároveň předzvědy (kteří se svým zpsobem ocitli ve velmi smšné a nevyznavašké pozici) odkrývají skutešné duchovní rozpoložení Jericha: za sebejistou mocensko-pohanskou fasádou se skrývá strach, dšs, prázdnota a faktická neživotnost: *v nikom nezstal duch (11)*. S touto zprávou se mohou izraelští zvdové navrátit k Jozuovi (viz v. 24). Ti, kteí už jednou ze strachu odmítli vstoupit do zaslíbené zemš, jsou pozváni k odhodlání a dšvše zpravodajstvím pohanské knžky.

Rachab se však odvažuje ještě ehosi dalšího: aš národnostnš a pšedevším nábožensky koení ve zcela jiném - neizraelském, ba protiizraelském prostědí - rozhoduje se údl svšj a své rodiny spojit s pšibhem Božího lidu (v. 12-13). Proto prosí **ospolehlivé** (nebo těž**pravdivé**) znamení, že bude zachránšna pšed údšlem zavržených.

-šarlatový provázek (v.18-20) není pouze "tajný signál" pro dobyvatele, ale "po izraelsku" dosvdšuje Rachabš, že ona a její rodina mají místo v lidu, který putuje z otroctví do zaslíbené zemš. Šarlatová barva pšipomíná krvavé znamení nad vešejích izraelských domš v Egyptš pšed Velkou nocí exodu, provázek je pšipomínkou jejího rozhodnutí umožnit zvdšm záchranu.

-tši dny (tšetí den - v.16.22) - není pouze šasový údaj, ale znamení pro ošekávající víru: tšetí den = den, *kdy se ukáže*. Tšetího dne se ukázalo, že Rachab zvdš nepodvedla, že její rozhodnutí je nezvratné.

2. úskalí textu

Rozchod Rachab s pohanstvím nebyl vychytralou kalkulací, všasným "pševlešením nábožensko-ideového" kabátu - ale projevem odvážné a nezajištné, "abrahamovské" víry, která se rozchází slovem i skutkem se svým pohanským prostědí. V tomto pohledu je potšeba vidšt i její lest - aš je proti ozbrojené moci slabá, pšece nepropadne panice, ale využívaje svého postavení, odvrátí nebezpeší, hrozící jejím hostšm, svdkšm Hospodinovým. Proto je Rachab - spolu s dalšími nonkonformními pohankami Támar a Rúť - jmenována v Ježíšovš rodokmenu, proto ji zmššuje i "katalog" svdkš víry (Žd 11,31)

- vyprávšní Jz 2 je jedním z velice výmluvných pšíkladš hebrejského podání pšibšhš: cíl, ke kterému se míš, ve vyprávšní "pšedbíhá" pšedchozí dšj. Nejprve se vytšší horizont, k nšmuž pšibšhš smššuje, potom se sleduje jeho pršbšhš a naplšování - vnitšní struktura pšibšhu. Reflektuje se tak pršbšhš dšje, spšjícího k uršitému horizontu.

(Rachab nejprve zapše muže a pak je ukryje; nejprve spustí muže, pak se s nimi domlouvá, kam mají jít a jaké znamení má vyvšsit apod.) Vyprávšme-li dštem, je lépe uspošádat posloupnost vyprávšní do našeho zpšsobu pšedávání pšibšhu.

- pšibšhy knihy Jozue se jeví jako neustálý dobyvašný boj. Mnohá jména neoznašují však konkrétní osoby, místa, národy, ale skrývají se za nimi pšedevším božstva tehdejší doby. Obsazení zemš není však možno líšit jako bezbolestný společenský proces. K válešným stšetšm docházelo. Jozue znamená totěš co Ježíš. Nelze je však ztotožnit. Jozuovský zpšsob dobšvávání zemš zaslíbené se zbraní v ruce je pro následovníky Kristovy nepšípustný. Království Boží nelze prosadit zbranšmi, lidskou mocí, vnucováním ideologie nebo likvidací jinak smššlejících, ani pomocí pokšesšanstšní společnosti "seshora" - skrze instituce (státní š církevní školní výukou, utvášením povinných osnov pro všechny - to je jen zdokonalení jozuovského pšístupu, který má sklon k totalitnímu nároku). Všechny výroky a všechny metody v biblickém kánonu nejsou pro kšesšany smššrodatné - tak jako ani všechny obšadní pšedpisy pro nás nejsou smššrodatné - s Kristem pšišlo pšehodnocení kultických pšedpisš (všci šisté a nešisté, svaté a nesváte). Podobnš je tomu v oblasti nábožensko-politické. Jozuovské spolěhání na „svaté“ násilí, které se zaštišuje všlí Hospodinovou není pro kšesšany pšístupné. V biblickém kánonu se setkáváme také s pšibšhy, které nám ukazují, jak se nšco dšlat nemá, a jak stále chápeme Boží všli po svém zpšsobu porozumšní. Vyprávšní o dobšvávání zemš nejsou návodem, jak vést misii nebo dokonce svatou válku. Nicménš pšibšhy ukazují, že život víry Izraele, tedy zbožnost, tj. bohoslužebný i sociálnš-politický rozmšr života vššících nelze smššovát s nškterými typy zbožnosti, které - šeno moderní terminologií - vykazují rysy konzumenství, nabádání k prosperitš za

každou cenu. Naopak zase vidíme, že s některými typy pohanské zbožnosti Izrael mohl žít v poměrné shodě a respektování: Abraham přijímá požehnání od pohanského kněze Melchisedecha a Abraham mu dává desátek (Gn 14,17-24), Gabaonitští jsou přijati do společenství Izraele, byť pomocí lsti (Joz 9), midjánský kněz Jitro radí Mojžíšovi – jak má organizovat Izrael (Ex 18,1-27) atd. Izrael nesršel pězíravostí vůči jinak smýšlejícím a vůčím. Přebíral si a upravoval mudroslovnou a náboženskou látku ke svému obrazu i v duchovní oblasti – tak o tom svědčí kniha Přísloví, ale i písně proroků nebo i některé žalmy. Zachovával si však svůj specifický pohled na skutečnosti života víry a nechtěl je vyměnit ani uinit výprodej ve prospěch „starověkého konzumentství“. Nepřebírejme zjednodušující pohled některých našich křesťanských předchůdců ve víře, kteří chápali Izrael jako jedinečnou veličinu, nezávislou na všem pohanském a přikře odmítající všechny pohany – a uvědomme si, že takový přístup měli i křesťané, když mluvili o druhých s pohrdáním, jako o „pohanských psech“. aby se ujistil, že žádná ideologie a křesťanstvo zde nejsou navěky a že i mezi pohany jsou lidé, kteří s Izraelem sympatizují, a rozpoznávají to, co má budoucnost, a jejich původ není důvodem k pohrdání a odsudkům.

pomůcky:

obrázek starověkého města; obrázek starověké kněžky; rodokmen nějaké královské či obyčejné rodiny; rodokmen z Matoušova evangelia.

5. motivační uvedení do příběhu:

Otázka pro mladší školní věk: *Podle čeho si vybíráte v dce party, kdo se obvykle stává v dce tady?*

Otázka pro starší školní věk: *Znáte někoho, kdo nebyl vůči odmalička, ale přijal víru až jako starší či dospělý člověk? Co všechno takový člověk musel opustit nebo změnit ve svém životě?*

osnovy vyprávění

a) osnova pro mladší školní věk:

I. Motivace

II. Jozue, nový vůdce Izraele, posílá zvědy

III. Ohrožení vyzvědači a zázrak Rachab

IV. Vyznání a žádost Rachab

V. Návrat a zpráva pro Jozua

b) osnova pro starší školní věk

I. Hospodin povzbuzuje Jozua k věrnosti a statečnosti

II. Jozue vyzývá Izrael k vzájemné solidaritě

III. Vyslání zvěď do Jericha

IV. Rachab ukrývá nepřátelské zvědy

V. Rachab posílá královny posly falešným směrem

VI. Rachab přiznává bezmoc Jericha a vyznává víru v Hospodina

VII. Rachab žádá o milost pro celý dům, slib pro Rachab - domluvené znamení

VIII. Zvědové utíkají v noci na horu a využívají tři dny asyly na posvátné hoře

IX. Návrat a zpráva pro Jozua

VYPRÁVĚNÍ

I. KDYŽ TI SCHÁZÍ ODVAHA...

Když máte před sebou nějaký těžký úkol, co vám pomůže? Asi nepomůže, když vám bude někdo říkat: Nevím, nevím, jak tohle zvládneš. No, uvidíme... Anebo když někdo radí a říká: To já bych na tvém místě ...

Jozue má před sebou těžký úkol. Po Mojžíšově smrti byl postaven do čela Izraele. Jozuovým úkolem nyní je dovést lid do zaslíbené země. Nebudou to mít snadné. Nejprve musí přejít prudkou řeku Jordán. Ale ani pak to nebude žádná pohoda. Vstup do země střeží pyšné město Jericho. Rozhodně nemohou říkat, že jim zaslíbená země spadne do klína. Jak Jozue obstojí? Jak zvládnou nový způsob života Izraelci? Nepřiprobí se tamjším povětráním? Nevysypou do odpadkového koše vše cenné, co se o svém Bohu na poušti dozvěděli?

Bůh vlévá Jozuovi novou odvalu. „Buď rozhodný a udatný. Já jsem s tebou.“ Jediné to může pomoci, když má člověk strach z velkého úkolu. A Bůh to opakuje znovu a znovu: „Neboj se. Buď rozhodný. Já jsem s tebou.“ Asi to Jozue hodně potěbuje. A my také. A tak: I když Bůh dává velké a těžké úkoly, vždycky k tomu dává i sílu a povzbuzení. Nikdy nechce člověka srazit, přelíš zatížit. (On nezhasí doutnající knot, nedolomí, co je nalomené.... známe to?)

II. U KNĚŽKY V JERICHU

V cestě do zaslíbené země stojí město Jericho s pevnými hradbami. Co se za těmi tlustými zdmi skrývá? Jaká je nálada ve městě? To mají zjistit dva zvědové, které Jozue posílá do Jericha. Bylo to nebezpečné poslání. Ale dojde tu k nečekaným věcem.

Oba muži šli v noci a uchýlili se k jedné ženě, která měla obydlí v hradbách města, na místě strategicky důležitém. Právě tahle žena je pro lidi v Jerichu velmi důležitá. Jmenuje se Rachab a je to chrámová kněžka. Co si pod tím představit? Měla zajišťovat život a blahobyt v celém kraji. Obyvatelé města, kteří vstoupili na bohatství a rozkoš, ji velmi ctili.

V jejím domě jsou nyní oba zvědové. Co mohou od takovéhle osoby říkat? Dá se takové ženské věřit? Sotva. Právě ona je možná ze všech Jerichan nejbezpečnější případ! Ale aspoň snad u ní nikdo cizí zvědy hledat nebude!

III. VÍRA RACHAB

Žena však jedná zcela překvapivě. Když do jejího domu přijde hlídka, která po zvědech pátrá, schová cizince ve svém domě a vojákům řekne, že u ní ti muži sice byli, ale už jsou pryč. Zvědové jsou zahrabaní do pazdveří a slyší, jak je ta žena pohotově zapírá a posílá hlídku na falešnou stopu.

Ještě než se zvědové uložili ke spánku, přišla Rachab za nimi a pověděla jim, proč to všechno dělá: „Slyšeli jsme o skutcích, které Hospodin činil, když vás vedl z Egypta. Jak vám dal vítězství i nad mnohem silnějšími protivníky. Padla na nás hrůza. Všichni v Jerichu z vás mají veliký strach. Bojí se, ztratili všechnu odvahu. A já vím, že Hospodin vám dal celou tuto zemi. On je mocnější než všichni naši bohové.“

Když to takhle Rachab říká, znamená to, že se rozchází se svým dosavadním pohanstvím i se vším, co dříve dělala. Už nevěří v bohatství a rozkoš. Pochopila, že celý jerišký způsob života byl veliký omyl a že je to nezachráněné. A hlavně: Poznala, že pravým Bohem je Hospodin, Bůh Izraele, ten Bůh naděje a Dárce všeho dobrého. Ráda by patřila k němu i k jeho lidu.

Nakonec Rachab řekla: „Slibte mi, až obsadíte naše město, že mne i mou rodinu ušetříte. Jako jsem prokázala milosrdenství já vám, tak je prokažte i vy mně.“

IV. VÍRA JAKO ZÁCHRANA

Oba muži vyslechnou její přání připojit se k Božímu lidu a slíbí jí to. Až bude město obsazováno, ať se všichni její blízcí shromáždí v jejím příbytku a budou zachráněni. Na důkaz své víry i na označení svého domu má Rachab vyvěsit z okna rudý provázek. To bude znamení jejich záchrany.

Zvláštní znamení. Snad to má připomínat poslední noc Izraelských v Egyptě, kdy je zachránila krev z beránka, natřená na veřích jejich domů. A ten provázek mohl zas připomínat pomoc, kterou poskytne oběma zvědům, když je pak spustí po provaze z hradeb dolů. Navíc jim poradí, kde se mají v okolí města schovat, aby se mohli bezpečně vrátit. Jako se Rachab spolehla na jejich Boha, tak se oni spolehli na její lano a rady.

V. NÁVRAT DOMU

Po těch dnech se zvědové v pořádku vrátili k Jozuovi a vyprávěli mu o všem, co se jim přihodilo. Ze všeho nejdůležitější byla zpráva: „Hospodin nám tu zemi už dal. Všichni její obyvatelé před námi propadli zmatku.“

Hospodin, jejich Bůh, jim už tu zemi daroval. Jistě, budou muset také bojovat, ale oni tu zemi nedostanou pro své bojové schopnosti. Dostávají ji jako dar.

VI. BOŽÍ PŘEKVAPIVÉ JEDNÁNÍ

Možší země, putování po poušti skončilo. Nyní je v zemi Jozue a před námi se otvírá země. Jaká to velká dějinná událost! A hleďte, právě v tomhle okamžiku nám Bible připomene postoj té pohanské Rachab, která podobně jako kdysi Abraham našla odvahu, rozešla se svou minulostí, připojila se k lidu Izraele a počinala si velmi statečně.

To jsou zázraky, které Bůh ve světě působí. Takovéto zázraky se dějí a my s nimi můžeme počítat! Připravte se, o kterém si třeba myslíme kdovíco a pro kterého nemáme žádnou naději, nás může překvapit i zahanbit.

Takový ?lov?k se m?že svým ne?ekaným postojem a svou vírou vyznamenat stejn? jako tehdy Rachab.

A Bible Rachab vyznamenala také. Když na za?átku Nového zákona ?teme Ježíš?v rodokmen, nechybí tam její jméno. Je to zvláštní, rodokmen se oby?ejn? sestavuje proto, aby lidé v?d?li, jak starý je jejich rod a jak slavné m?li p?edky. A Pán Ježíš tam má i tuto ženu, která kdysi dávno byla pohankou a chrámovou nev?stkou k tomu. B?h opravdu jedná podivuhodn?!

MODLITBA

Bože, na tob? všechno závisí. A všechno je dar. Nedopus?, abychom zapomn?li na vd??nost, nedopus?, aby se naše vztahy zaplevelily. Prosíme o nad?ji pro druhé lidi. N?kdy jí nemáme dost ani pro sebe. D?kujeme za všechny lidi, kte?í kdy tebe vzali vážn?. O n?kterých jsme se doslechli, n?které jsme osobn? poznali. Moc ti za n? d?kujeme. Amen

podn?ty pro rozhovor:

- B?h nabídl svému lidu zaslíbenou zemi za d?dictví - sv??enství; co jako d?dictví nabízí nám?

- v jakých chvílích se ?lov?ku m?že zhroutit všechno, ?emu až dosud v?il? M?že se v takové chvíli poznat, co je spolehlivé a pevné a co ne?

- mají dnes lidé z církve strach, nebo jsou jim k?es?ané spíše pro smích? Setkáváte se s tím, že n?kdo z nek?es?an? vezme sv?dectví o Bohu vážn? tak jako Rachab?

-v ?em nám mohou být inspirací a povzbuzením lidé, kte?í víru p?ijali až v dosp?lém v?ku?

- máme právo narušit (?i úpln? zrušit) životní styl jiné kultury, jiné civilizace (viz dobývání Ameriky, potla?ování a vyhubení Indián?) ? Ve jménu ?eho a s jakým cílem konali svoje výboje Evropané i jiné národy (nap?. Mongolci a pod.)?

- jak se vytvá?ejí nové státy a hodnoty - pokojn?, domluvou, stálým konzervováním již vytvo?ených, hospodá?ským tlakem, revolu?ním p?evratem, svržením vlády, rozrušením státní ideologie, nadekretováním nových zákon?, vytvo?ením nových institucí? Dovedeme to my lidé jinak než zbouráním starých hodnot a institucí? Pro? nejsou n?které hodnoty v?né, pro? nejsou n?které instituce v?né?

- mají se vytvá?et k?es?anské instituce, k?es?anské státy s k?es?anskou ústavou? Pokoušeli se k?es?ané v minulosti o takové státy? Jak to dopadlo? Byla v nich v?tší spravedlnost? Jak se mají k?es?ané chovat v?i jiným kulturám, politickým silám? Co je to sametová zm?na pom?r??

- znáte nenásilné p?etvá?ení spole?nosti?

- jak si p?edstavujete náboženský a ideový tlak - d?lali to k?es?ané?

- bylo Ježíšovo vy?išt?ní chrámu bezbolestnou záležitostí; akcí ?lov?ka, kterému došla trp?livost a podlehl zoufalství; jozuovsky násilným ?ešením - výzvou k boji; výjimkou, která potvrzuje pravidlo; akcí zam??enou - kv?li vlastní slabosti a strachu - do vlastních ?ad; symbolickým gestem, které nikomu neuk?ivdilo; nespravedlivým útokem na pokojné chrámové ú?edníky; prorocky-bolestným ?inem, jehož dosah mnozí necht?li vzít vážn??

- jak se projevuje bezohlednost kulturně i nábožensky nadřazených lidí? - jaké znamení nás ujišťuje, že Hospodin nezlame naše očekávání?

- chtěl Jozue založit království? Byl to jeho úkol od Hospodina? Co tedy bylo jeho úkolem - dobýt celý svět ve jménu Hospodinovo?

Odkaz na pracovní list

[31 Před vstupem do zaslíbené země - st](#)

[31 Před vstupem do zaslíbené země](#)

Odkaz na píseň

[Dál, přece nejdete sami](#)

[Vstať a hledat pojeť tu zemi \(SV379\)](#)

[Pán Bůh je síla má, všechna obrana má](#)

[Vlak Boží \(SV355\)](#)

[Není lepší na tom světě? \(BTS8\)](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jozue 1,1–18](#)

[Jozue 2,1–24](#)